СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 5. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 11-го січня 1944. No. 5. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, January 11, 1944 VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

БОЛЬШЕВИКИ ЗА ПЕРЕМІНУ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В АМЕРИЦІ НА „ПОЛІТИЧНИЙ СОЮЗ"

НЮ ЙОРК. — Краєвий Комітет Комуністичної Партії розпочав працю над розвязанням партії і переміною її на політичне товариство, мабуть з назвою „Американський Комуністичний Політичний Союз". Це зроблено тому, що в Америці є традиція лише двох політичних партій, тобто Републиканської й Демократичної, а для третьої просто нема місця. Та не зважаючи на цю переміну, большевики в Америці не зрікаються своїх політичних аспірацій і будуть дальше ставити кандидатів при виборах. Це рішення запало одноголосно на засіданню 28 членів Краєвого Комітету на внесок секретаря Ирла Бравдера. Конвенція ново-переіменованої політичної групи відбудеться в травні, а в міжчасі відбудуться зібрання для агітації за підготовою переміни.

КОНҐРЕС ЗІБРАВСЯ НА ВАЖНІ НАРАДИ ПІСЛЯ ПЕРЕРВИ.

ВАШИНҐТОН. — Серед загального напруження внаслідок свіжих подій у внутрішній та заграничній політиці зібрався сьогодні на наради 78. конґрес. Злучених Держав. Він має перед собою великі завдання, а одно із них буде вислухання звіту президента Рузвелта з його подорожі до Єгипту й Персії на конференції з трьома іншими начальниками великих держав. Важними справами теж є ухвалення нового податкового закону та одобрення пляну нової платні для вояків та воячок американських збройних сил, як це його підготовив Комітет Військввих Справ Палати Репрезентантів.

45,000 НОВИХ ЛОДОК ДЛЯ ІНВАЗІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Підсекретар Флвоти Джеймс В. Форестал виявив, що в недалекій будуччині треба буде ще збудувати 45,000 лодок для інвазії ворожих країв. З ухвалених 5 білйонів долярів має бути збудованих 65,000 різних кораблів, від малих лодок у причалах, довгих на 450 стіп, аж до тракторів, що їх вживають як на морю так і на суці. Досі викінчено 20,000 кораблів і їх уже вживають на воєннім терені в Европі та на Пацифіку.

ЛОНДОНСЬКА ҐАЗЕТА ВИХОДИТЬ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Перше число лондонської ґазети „Дейлі Мейл" появилося тут як фотоґрафічна знимка у зменшенім форматі. Технічне видання наладжене так, що фотоґрафується лондонське видання, пересилається його бомбовиком в Америку, а тут його знову відбивається.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЯКИ ПІДУТЬ ДО ФРОНТОВИХ БОЇВ ПО ЧЕРЗІ.

ВАШИНҐТОН. — Воєнний департамент виробив плян, щоб американські вояки йшли до фронтових боїв чергою. Внаслідок цього вояки з Аляски та Карібських островів повернуться домів в 1944 ю., а на їх місце підуть свіжі полки. Про це сповістив пресу предсідник Комітету для Військових Справ сенатор Рінолдс. Щодо вояків на Тихому океані то пляни ще не викінчені, але якусь частину боєвиків теж привезуть домів на довшу відпустку в заміну за інші збройні частини. Европейські вояки ще не вломилися в бої і тому вони не обняті покищо ротаційним пляном.

ПРЕЗИДЕНТ СХИЛЬНИЙ ЗГОДИТИСЯ НА ПРИМУС ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Після свого повороту з міжнародних конференцій та після наладнання залізничого страйку президент Рузвелт остаточно годиться на якийсь плян заведення примусової праці на лад примусової військової служби. Це виявили прилюдно прибічники президента, що помагають йому скласти промову на спільне засідання обох конґресових палат упродовж біжучого тижня. З огляду на недугу перестуди, передбачують, що президент не буде всилі виголосити своє послання особисто, а в такому випадку його перечитає котрийсь із секретарів.

НЕ ВІДЧУВАЮТЬ НЕДОСТАЧУ ЛЮДЕЙ У ВОЄННИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.

НЮ ЙОРК. — Не зважаючи на різні поголоски, начебто в околиці Ню Йорку відправляли робітників з праці у воєнних підприємствах, Воєнна Комісія Робучої Сили приголошує, що в наступних 4 місяцях потрібно буде додатково 87,000 робітників у воєнній індустрії, що має свої фабрики в Ню Йорку й околиці. Вислужені вояки не мають причини жалуватися на недостачу заняття, а Американський Леґіон та Ветерани Чужинних Воєн заперечують, начебто таких бувших вояків трактовано з неохотою в приниманню до праці.

Литовський президент Сметона згинув в огні

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Антанас Сметона, перший президент незалежної Литви і президент у часі її заняття большевиками в 1940. р., згинув в огні 9. січня в домі свого сина. Він прожив 69 літ. Огонь повстав внаслідок завеликого огріття рури надолині двоповерхового деревляного будинку, в якому мешкала сімя Сметонів. Батько Сметона й його жінка находилися на горішному поверсі, а коли огонь повстав, обоє старики кинулися сходами вділ. Пані Сметонова вирятувалася, а президент якимсь способом заблудив до кухні і там задусився димом, бо на тілі не найдено ніяких попарень. Інші члени сімї вратувалися.—Сметона втік перед большевицькою інвазією з Литви до Швайцарії, а звідти прибув як гість Злучених Держав в Америку. Часто виступав з промовами на литовських зібранях і підтримував у них віру, що Литва оживе як незалежна держава на підставі Атлянтійського Чартеру.

УРЯДИ НАПАДЕНИХ ДЕРЖАВ НЕ ЗНАЮТЬ, З КИМ ВЕСТИ ПЕРЕГОВОРИ

ВАШИНҐТОН. — Розвиток воєнних подій в Европі поставив рубом справу повороту державних урядів, що тепер перебувають на вигнанню в Лондоні. Вони приготовляються обняти владу та завести цивільну адміністрацію в своїх краях, але не знають, з ким мають про це говорити, щоб їх поступування вважалося за правильне. Притоку до такої непевности дала конференція норвезького уряду з анґлійським. Після такої конференції американський департамент стейту проголосив, що вислід конференції не має обовязуючої сили, бо вона не була переведена з американським секретаріятом закордонних відносин. Тепер чужинні уряди на вигнанню не знають, з яким мають переговорювати про обняття влади в рідному краю: з Анґлією, чи з Америкою.

ЩО ЖДЕ НІМЦІВ ПІСЛЯ ВІЙНИ?

ВИНТЕР ПАРК (Флорида). — Батько теперішнього секретаря скарбу, бувший американський амбасадор до Туреччини, Ґенрі Морґентав, висловив з нагоди своїх 88-літніх народин такі погляди на долю Німеччини після війни: Після першої світової війни Лойд Джордж і Клемансо домагалися пімсти на Німеччині. Тепер Сталін зажадає пімсти за Сталінґрад, а Чорчил за Лондон та Ковентрі. Раз німці мусять відчути війну на своїй шкурі. Винаходи воєнні Обєднаних Держав є справжніми інструментами знищення. У часі, коли німці передумують над способами оборони, аліянтські вчені і винахідники роблять всякі зусилля для віднесення перемоги і вони її осягнуть.

Французи плянують переміни в орґанізації держави

АЛЖІР. — „Комітет для державної реформи" при тимчасовім дораднім парляменті виробив уже програму реформи французької републики, що різниться поважно від пляну, котрий приняв Французький Комітет Національного Визволення. За цим пляном населенню дається більше безпосередну участь у вирішуванню політичних справ.

ГІТЛЄР ПІДДЕРЖУЄ ВОЄННОГО ДУХА РОЗСТРІЛАМИ

СТОКГОЛЬМ. — Донесення з Німеччини4подають, що Гітлер розстрілює кожного дня коло сотку німців за те, що вони висказувалися „дефістистично". Гімлер, начальник Ґестапа, при тому придумав, аби засуджених за дефітизм розстрілювати в приявности їх знайомих. Наприклад одного лікаря, засудженого за те, що він сказав: „Тепер майже неможливо вірити в перемогу Німеччини", розстріляно в приявности шпитального персоналу.

БЕЛЬҐІЙЦІ Й ПОЛЯКИ ВОЮЮТЬ В АЛІЯНТСЬКИХ ВІДДІЛАХ В ІТАЛІЇ

АЛЖІР. — В операціях британських командосів в Італії беруть тепер участь бельґійські й польські відділи. У цей спосіб в Італії воюють: американці, британці, скотсмени, канадійці, французи, маори, ново-зеляндці, мароканці, панджабці, ґуркаси, бельґійці, поляки й італійці. В американських відділах є відділи льояльних японців.

ПОЛЯКИ ХОТІЛИ БИ ЗНАТИ ПОГЛЯДИ МОСКВИ

ЛОНДОН. — Польський премієр Міколайчик уже добився побачення з чеськословацьким президентом Бенешом, котрий щойно повернувся з Москви. Кажуть поляки, що Бенеш певно має передати їм погляди Москви на справу російсько-польського зближення.

Московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу" доносить, що московський уряд стоїть далі твердо на становищі, що західні українські землі мають належати до совєтського союзу. Він переконаний, що це домагання піддержує публична опінія в аліянтських краях.

МОСКВА. — Совєтська преса не подала найменшої вістки про заяву польського уряду в Лондоні знагоди переходу червоної армії через ризьку границю. Уряд теж не подав на неї ніякої заяви.

ДАНЦІ ДАЛІ БУНТУЮТЬСЯ ПРОТИ ОКУПАНТІВ

СТОКГОЛЬМ. — З Данії прийшли вісти, що саботажники ушкодили поважно корабельні доки в Копенгазі, в котрих будується кораблі й машини для Німеччини.



КОМАНДАНТИ ЛЕТУНСЬКОЇ ІНВАЗІЇ.—Отсих летунів вибрав собі ґенерал Айзенговер на командантів інвазії в Европі. Від лівої руки до право: британський повітряний маршал сер Артур Конинґгем; британський начальник летунства, маршал сер Артур Тедер; ґенерал Карл Спац, американський командант стратеґічних сил над Европою; і ґенерал Дулитл, новий командант американської восьмої повітряної сили в Европі.

РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАНЯЛИ КІРОВЕ

ЛОНДОН. — Червона армія оточила й добула Кірове, останній більший залізничий узол на Україні, що був у німецьких руках, та пішла на відбиття від німців усіх залізниць на Україні. Вона находиться всего 28 миль від залізниці Варшава-Одеса та 65 миль від ріки Дністра. За неділю червона армія заняла 110 місцевостей.

МОСКВА ОРҐАНІЗУЄ ДРУГУ ПОЛЬСЬКУ ДИВІЗІЮ.

МОСКВА. — Московські часописи дають визначне місце вістям про відхід на фронт другої польської дивізії. Дивізія буде воювати попри червону армію й називається іменням відомого польського повстанця Генрика Домбровського.

Нова польська дивізія дістала все узброєння від совєтського уряду. Часописи кажуть, що це узброєння краще, ніж мали польські вояки від варшавського уряду; спеціяльно краще узброєнні панцирні полки. Вони мають польські національні прапори та йдуть на фронт з кличем: „На Варшаву!"

На чолі нової дивізії стоїть полковник Сівіцкі. В дивізії є жіночий баталіон, що носить імення Емілії Плятерівної, відомої польської геройки.

НІМЦІ ПАЛЯТЬ ДО ТЛА РОСІЙСЬКІ СЕЛА.

МОСКВА. — Втікачі зо занятих німцями околиць Ленінґраду оповідають, що німецькі війська палять до тла села на ленінґрадськім фронті. Досі спалено в цей спосіб близько сто сіл. Подібної тактики держаться вони й щодо сім поза російськими лініями; на них вони скидають пожарні бомби з повітря.

АЛІЯНТИ УКРІПЛЯЮТЬСЯ ПІД КАССІНО.

АЛЖІР. — Пята армія ґенерала Кларка пробила зовнішні оборонні лінії Кассіна та укріпилася на тих лініях, збираючи сили до нападу на оставші в німецьких руках части міста. Американські вояки звели в неділю завзятий бій у 2 милі [illegible] селі Сан Джюсті.

ВЕЛИКИЙ РЕЙД НА ЛЮДВІҐСГАФЕН І МАНҐАЙМ.

ЛОНДОН. — Великі відділи аліянтських літаків ударили у пятницю й суботу по важних промислових містах Людвіґсгафені й Манґаймі. У Людвіґсгафені розбито великі хемічні фабрики.

У неділю, не дивлячися на злу погоду, аліянтські літаки били по нацистичних позиціях у північній Франції та по німецькім місті Аахені.

Наочні свідки аліянтського бомбардування Кілю, що прибули до Швеції, оповідають, що аліянтські літаки оставили в місті справжнє горіюче пекло. Моряки кажуть, що Кіль зовсім знищений.

НІМЦІ ВИСИЛАЮТЬ ПРОТИ ТІТА СКРІПЛЕНІ СИЛИ

ЛОНДОН. — Сильно скріплені сили німецьких військ кинено з пяти боків на юґославських партизанів під маршалом Тітом.

Маршал Тіто видав приказ, аби всі юґославські офіцири й вояки, що служать у німецьких або хорватських військах, негайно покинули цю службу й зголосилася до його партизанів. З цього лондонські обсерватори роблять висновок, що відділи Тіта сильно ослаблені останніми боями.

Приватними дорогами прийшли до Стокгольму вісти з Берліна, що Гітлер признав партизанів Тіта за правильну армію. Це буде мати такий наслідок, що німецькі війська не будуть розстрілювати як снайперів взятих в полон партизанів, як це робили досі, а будуть брати в неволю як правильних вояків. Цим зарядженням Гітлєр хоче добитися, щоби в цей самий спосіб трактували й німецьких вояків юґославські партизани, котрі знаючи, що їж жде від німців, самі убивали кожного пійманого німця.

НІМЦІ ПОСПІШАЮТЬ З БУДОВОЮ ОБОРОННИХ ПОЗИЦІЙ.

ЛОНДОН. — За донесеннями з европейського континенту німці прискорюють будову оборонних позицій здовж Каналу й Північного Моря. У цих околицях вони зібрали тепер величезні сили війська, які обчисляють на 45 дивізій.

ЗАТОПИЛИ ДВІ НІМЕЦЬКІ СУБМАРИНИ В ОДНОМУ ДНІ.

ЛОНДОН. — Капітан Ф. Дж. Вокер, що за останнє літо виробив власну техніку боротьби проти підводних човнів, знову затопив за 8 годин на Атлянтику дві німецькі субмарини. Його техніка основується на груповій боротьбі малих човнів.

АЛІЯНТИ БОМБАРДУЮТЬ СТ. ДЖОРДЖ НА НОВІЙ ІРЛЯНДІЇ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Аліянтські літаки, що мають свої бази на Соломонських островах, заатакували ворожі позиції в Ст. Джордж, на Новій Ірляндії. Боєві літаки, що товаришили бомбовикам, зострілили певно 10, а можливо 12, ворожих боєвих літаків, що вилетіли проти рейдовиків. Наші втрати — шість літаків.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СЛІПІ ЧИ НЕПОПРАВНІ?

Перед американським конґресом почалися заходи, які мусять викликати в широких кругах громадянства вирази найкрайнішого здивовання. Виступили там деякі конґресмени з домаганням заведення наново прогибіційного закона, щоправда тільки на часи тривання війни, але всетаки прогибіційного закона, який мав би заборонити просто зовсім виріб, продаж і купівлю всяких алькоголічних напитків.

Здавалося би, що такого роду проєкт стрінеться з таким загальним сміхом, що він згине на місце від апоплектичного удару й що його негайно трупом винесуть з конґресу. Та сталося інакше: проєкт відослано до судейського субкомітету палати репрезентантів, де він має вже в цьому тижні удостоїтися публичного переслухання. Показується саме, що найшлося сто тисяч таких людей у краю, які підписали петицію за ухвалення такого прогибіційного закона.

Слушно сказав один ґазетяр, почувши про сотку тисяч тих людей: де ті люди жили від 1919. до 1933. року, коли ми вже мали такий прогибіційний закон? Справді важко було припустити, щоб найшлося нині в Америці сто тисяч дозрілих віком осіб (які мають право підписувати петиції до конґресу), котрі отже тут жили вчаси обовязуючої сили першого федерального прогибіційного закона, і не бачили, які наслідки вона потягнула для американського громадянства. Чи не знають вони, що прогибіції просто не вдалося перевести в життя? Що уряд просто не мав досить урядників, аби виловити втіх людей, які нарушували той закон? Чи не знають вони, що через це урядники давалися перекупувати, аби дивитися крізь пальці на нарушення закона? Чи не бачили вони, що [illegible] ...мпувало не тільки прогибіційних урядник[illegible] ...ших? Чи не бачили, що завдяки цій корупції по всему краю йшла беззаконна торговля алькоголічними напитками? Що наслідок закона не був такий, що люди алькоголічних напитків не пили, але такий, що вони пили злі напитки, часто справжню отрую, котра відбивалася фатально на очи, печінку, серце й інші органи тіла?

Чи можна припустити, що ці люди жили в краю, оглядали його, а цього всего не бачили? Чи вони такі засліплені своїм страхом перед алькоґолічними напитками, що не добачують, що законом не можна заставити до тверезости? Чи може вони такі жорстокі, що вони готові ще раз мучити громадянство муками прогибіції? Чи може вони такі жадні наживи, що не дбають ні за страшні наслідки для здоровля народа ні за страшні наслідки для державної господарки?

Кажуть ґазети, що замісць розсліджувати вартість такого проєкту, краще зробив би конґрес, якби він віддав ці гроші на воєнні цілі. Можна би сказати, що краще ужитиб ці гроші, якби за них розслідити умовий стан тих, що з таким проєктом виступають.

ВИЛКІ — СТАЛІН

Вендел Вилкі, що правдоподібно знов хотів би бути кандидатом з републиканського боку на уряд президента краю, вважав за потрібне, мабуть зогляду на свою майбутню кандидатуру, заатакувати в Ню Йорк Таймс з 2. січня б. р. теперішню адміністрацію, зокрема президента Рузвелта, за те, що в-проводі міжнародної політики грають першу скрипку Совети замісць Злучених Держав, або точніше: Сталін замісць Рузвелта. Та маючи можливо на увазі головно цьогорічні президіяльні вибори і евентуально свою кандидатуру, Вилкі хотів діткнути през. Рузвелта, але зате не мав найменшої інтенції вразити чимсь Совети чи Сталіна, коли делікатно згадав за балтійські держави і ті землі, що перед війною входили на сході в склад Польщі, дораджуючи, щоб при помочі американського „простого розуму" полагодити ці справи так зручно, щоб цею розвязкою ще більше затіснити приязнь з Сталіном і Советами, чи, як він висказується, „з можливо найсильнішим союзником, якого Злучені Держави колинебудь мали".

Що Вилкі, коли іде про Совети і Сталіна, так дійсно думає, в те досі назагал не сумнівалися, ні тут, ні в Советах, коли судити по тому, що доходить до публичного відома. Він навіть зачав був ставати свого роду „знавцем" американсько - советських справ, щось так, як бувший амбасадор Джозеф Дейвис.

Ось і тому саме така цікава ось та „наука", яку дістав тепер Вилкі збоку советської офіційної преси, себто від самого Сталіна, що сказав йому ясно, щоб не мішався в несвої [illegible] „політичний грач" не каламутив советсько-американських відносин, а теж не журився справами, які вже вирішила советська конституція та з якими Совети дадуть собі раду і без його помочі. Очевидно, що не обійшлося і без цього, щоб його виступ не злучити зараз з виступом реакціонерів та націстівською пропагандою. Та це вже належить до обовязкових додатків советських коментаторів та їхніх поплечників.

Не входячи в саму суть ось такого виступу Вилкія, до якого саме через його виборчу закраску годі привязувати особливу вагу, хочемо піднести, що йому така „лекція" готова вийти на добро. Своїм дилетантським підходом до Советів в книжці, що розійшлася у міліоні примірників, він цілком не поміг американському суспільству визнатись у тому, що Совети собою уявляють і як треба ставитись до американсько-советської проблеми. Збирав він за це дешеві лаври, хоч були такі ліберали, що звертали увагу на його незнання Росії. Тепер прийдеться йому підовчитись і краще пізнати советську конституцію і дещо інше, бо йому, кепкуючи, дораджують це вже самі комуністи. А потім доперва, основно це перестудіювавши і провіривши це з дійсністю, буде міг політикувати з Сталіном. Тоді доперва, а це вже йому порадять і не-комуністи, зможе він покликуватись на американський „камон сенс", який сам затратив, побувши кілька тижнів у світі, а кілька днів у Советах. Тому саме треба йому тепер усе це наново передумати, а як добре передумає, тоді й „камон сенс" на щось придасться. Інакше [illegible]

Проф. Микола Чубатий.

Від ворога вчіться...

Греки та римляни вчителі громадської мудрости.

Старинні греки та римляни, себто так звані клясичні народи, лишили нам дуже багато культурних цінностей та життєвих рад, що по нинішний день стали фундаментом культури мало не всіх европейських народів. Від греків дістали ми ясні поняття, що це є правдивий патріотизм та що зрада батьківщини. Греки поставили нам перед очі світлі взори своїх патріотів, але теж демагогів, а то й виразних зрадників рідних братів.

Вони мали свого Аристида, що твердо ціле життя стояв за справу рідного краю навіть тоді, коли несумлінні демагоги нашептували некритичну масу проти нього, а запроданці власного народу, ослонюючи свою зраду фразами, довели до того, що цього грецького праведника самі земляки прогнали з краю, хоч згодом, самі побачивши наглядну зраду темних типів та громадську праведність Аристида, його, як національного святця, наново поставити у проводі атенського грецького народу.

Греки поставили нам теж перед очі чорні типи зрадників. Таким був Ефіяльт, що серед найтяжчого положення грецького народу, коли перський окупант заливав їх край, він, куплений ворогом, сіяв замішання та як чорний дух служив ворогови власного краю.

На світлих та темних типах виховували греки своє молоде покоління, ставили йому ясні типи як взори до наслідування, а темні на це, щоб їх наслідники оминали як проказу.

Ось ці грецькі типи патріотизму та укритої зради є донині повчаючими для усіх народів.

Культуру греків перейняли римляни мало не живцем. Грецьку мудрість получили вони зі староримською обовязковістю та спосібністю до найбільшої посвяти для батьківщини, що виявила себе в чудових словах: „Солодко є вмирати за батьківщину". Ця думка високо ставить поняття жертвенности, обовязкове для своїх земляків, аж до жертви крови влучно. А це таке важне у нинішні часи, коли прибрана батьківщина американських українців бореться за істнування. Тому вона має право домагатись і тої найвищої жертви від українсько-американських земляків та осуджувати всяке мародерство та ухил від того священного обовязку.

Вчіться від ворога..

Римляни, крім такого високого поняття про горожанські обовязки, мали теж багато практичного розуму у громадському житті. Ось тим практичним розумом вони потрафили з малої підгірської країни в середущій Італії розбудувати могутню світову потугу, що панувала мало не над цілим тогочасним знаним світом продовж повних 500 літ. Велика життєва мудрістьдержавно - творчого римського духа міститься в думці старих римлян: „Аб госте дісціте...", себто по українськи: **Вчіться від ворога.**

Щож означає ця думка — вчіться від ворога?

Староримська думка — вчіться від ворога — має таке значіння:

Коли ти хочеш добре пізнати, що тобі та твому народови йде на користь, а що на шкоду, то добре приглядайся тому, як поступає твій ворог. **Коли ворог твого народу хвалить якісь особи чи їх роботу, то добре вважай, бо це певно укриті вороги народу. І навпаки, коли ворог якихсь громадян ненавидить, на цих постійно нападає, то видно, що має свій інтерес робити; видно, ті люди та їхня робота йому найбільше небезпечні.**

Ще дальше розуміння тої староримської засади таке:

Коли серед громадянства крутяться люди, що повторюють ті самі закиди, що їх підносить ворог твого народу, то добре дивися їм на пальці, звідки то така згідливість поміж їх роботою та роботою ворога. Видно, що й цей явний ворог твоєї батьківщини й той закаптурений, ще нині укритий зрадник, прямують до того самого, а саме до цього, щоби завести твій нарід в неволю.

Ворог буде все опоганювати кожний почин, корисний для твого народу. Він буде зневажати, обчернювати найкращих твоїх патріотів, що звертають увагу на ворога, бо тим хоче він зробити їх нешкідливими для себе та промостити собі легкий шлях до поневолення твоїх братів.

Колиж тепер такі самі закиди, маючи українців на увазі, повторюють проти українського громадського почину, проти українських установ, проти українських діячів певні типи, що являються серед громадянства, то тому, що вони накрякують на своїх зовсім так само як ворог, вони являються його укритими помічниками.

Ось така є наука з цеї розумної староримської засади: вчіться від ворога!

Річ природна, що чим часи поважніші, чи рішальні може й на цілі століття, тим напасти ворога та його помічників стають більше напастливі, нахабні, безшабашні. Ось ту велику життєву мудрість треба собі присвоїти та добре запамятати теж і американсько-українським землякам, якщо не хотять падати раз-по-раз жертвою ворогів, [illegible] ють на це, щоб американських українців розбивати та сіяти серед них замішання у переломові часи, такі важні для Америки та й для українського народу в Европі.

Праця темних сил серед американських українців тепер змоглася.

В теперішну історичну хвилину американські українці мають перший і головний обовязок — сповнити сумлінно свої зобовязання супроти американської батьківщини, що є у важкій потребі.

Та на них тяжить як моральний обовязок це, щоб помогти українському народови в Европі не дістатися в нове поневолення. Від сповнення першого та головного обовязку американських українців багато залежить, чи американські українці будуть мати змогу помогти країні своїх батьків.

Свій обовязок супроти Америки, як бачимо, наші земляки повнять сумлінно, якслід, а проте ворожі сили раз-по-раз накидаються на українські установи, обчорнюють українських діячів закидами браку американського патріотизму, тощо. На що це потрібне ворогови? Потрібне на те, щоб витворити недовіря до провідних установ і людей української крови в Америці; щоб серед самих українців посіяти хаос, а в результаті, щоб так до кінця цеї війни американські українці не мали змоги кинути своє поважне, зорганізоване слово в обороні українського народу в Европі.

Ось тому слід нині американським українцям добре застановитися над староримською засадою — від ворога вчіться! Як панувала між американськими українцями довгими місяцями оспалість, то напасти ворога та його помічників дещо змаліли. Зачалася якась робота, зараз ожила зможена нагінка в червоній пресі на українські установи і на провідних людей.

Скавуління перед філядельфійським здвигом.

Пригадайте собі рік 1940; рік Першого Американсько-Українського Конгресу. Яка то повінь напастей, правдивий канал брудів полився на американських українців — на установи, на провідних людей з виробленим іменем та громадським кредитом. На овиді показувалися нові люди, що на ухо нашіптували одному такий закид проти того, тамтому інший проти другого. Цей діявольський танець панував так довго, як довго ще була якась правдоподібність та небезпека для ворога, що Конґресовий Комітет розгорне ширшу діяльність.

Треба признати, що [illegible] ворога стероризувати американсько-українське громадянство у великій мірі вдався. Праця Конґресового Комітету була спаралізована; ворог трохи притих. Десь зникли його аґенти, що на ухо нашіптували українським людям сензації Шерльока Гольмеса про того чи другого громадського діяча.

Та ось Конгресовий Комітет обновив свою діяльність. За пару тижнів відбудеться Другий Конгрес Американських Українців у Філядельфії. Львина часть акції комітету звернена виключно на допомогу воєнним потребам. Та проте ворог волі українського народу в Европі знов пустив в рух свою машину. Появилося на стендах друге видання брехливого протиукраїнського пашквілю. На вулицях Нового Йорку, а доносять також з Філядельфії, Дітройту та других більших міст, появилися нові типи з патріотичною фразою на устах, неохотні взятися до чесної праці, але охотні до калюмніяторської. Нашіптують на ухо американських українців, що Зїзд у Філядельфії це про-польський зїзд, що цей член-ініціятор конгресу запродався полякам, а тамтой член комітету має пронацистичні нахили, а ще інший підозрілий ще за щось інше. Навіть акція продажі воєнних бондів — теж не ясне підприємство. Беться і по українських установах. Ціль того всього — одна й та сама, що й перед 4 роками: внести серед американських українців замішання, хаос; не допустити до якогось корисного діла для Америки, як і для поневолених земляків в Европі. Зачався добре нам відомий танець руїни сперед чотирьох літ. Слідіть тепер добре за тими, що „танцюють", а побачите, що це давні „знайомі"...

Ось тому вважаю моїм обовязком як громадського діяча

(Докінчення на стороні 3-ій)

ОЛ. ЛУГОВИЙ

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

4)

— Козацька сотня, Брагинська, сотника Грицька Голоти, — відповіли з темряви.

Рогачку відкрито й козацький відділ вїхав у місто. Місцеві козаки знали, або чули, про молодого полковника, що ще сотником Городнянським місяцями облягав задніпрові литовські міста, не раз загрожував Минську й столиці Литви — Вильну, кілька місяців тому. Саме його імя відчиняло рогачки міст і брами замків скрізь по північній Україні, де лиш заведено було козацький лад.

Темними вулицями Чорнобиля попрямував відділ над Припять. Виходили з хат стрівожені стукотом копит міщани, вглядалися в темряву, й, наче серцем відчуваючи своїх, побожно хрестилися й шептали з полекшою в душі:

— Козацтво приїхало, хвала Богу. Не бачити страшному литовському князеві України. Ні, не бачити...

II.

Рік поперед піднята Богданом Хмельницьким вся Україна палала в огні повстань. Польські магнати, шляхта, тай свої рідні недолюдки стрімголов втікали з України або гинули. Кварцяники нищилися до ноги, або здавалися на ласку переможців і йшли в татарську неволю. Мусів утікати зо своїм військом і страшний князь Лубенський, Ярема Вишневецький, що сам себе звав монархом, великим князем Задніпровя; мусів відходити не по воячки, з боями, але втікати, оминати всяких сутичок, далекими шляхами на Ніжин, Чернигів, Любеч, Брагин, Бабиця, Мозир, аж до Турова, в безсилій злобі позначивши свій шлях палями, щибеницями й десятками тисяч голів спокійного поліського селянства. Польщі ці жорстокости Вишневецького не помогли. Переможні козацькі полки розгромили поляків й грізною Божою карою плили на захід, під Львів і Замостя. Повстала загрóза знищення самої Річи Посполитої, яка по смерті козацького прихильника Володислава IV., опинилася без короля, в руках свавільного польського магнатства. Однак, побіч своїх переможних успіхів на Заході, Богдан Хмельницький і Україна мали свою Ахилову пяту на півночі. З Литви уважно зорів за подіями на Україні грізний, хоч і невиразний ворог, — гетьман Великого Князівства Литовського, найбагатший магнат Литви, з ласки Божої князь і граф, Януш Радзивил,[10] найвизначніший тогочасний войовник, учень нідерляндської військово-фортифікаційної академії,[11] учасник Еспанської війни, та сильна, з досвідом трицятьлітньої війни, добре заосмотрена литовська армія.

З початком українсько-польської війни литовська армія участи в боях не брала, а по смерти короля Володислава стала залогами на польсько-литовському пограниччі. Князь Януш, кальвиніст, жонатий з православною і сам шанував православний обряд. Селянство великого князівства литовського жило у лекших чим у Польщі умовинах і тому не ворохобилося. Радзивил був прихильником ограничення сваволі польського шляхетства та, — як і Хмельницький, — поликання на польський престіл семигородського князя Юрія Ракочія. Тому радів навіть, що Хмельницький зібє бутність польської шляхти й воювати з ним не поспішав. Однак на литовсько - українському пограниччі відбувалися збройні сутички. Полковник Петро Головацький захопив Стародуб. На Чернигівщині й Сіверщині з успіхом оперували полковники козацькі — Прокіп Шумейко, Максим Гладкий та Мартин Небаба. Повстанчий полковник Топига, та полковник Соколовський захопили пригограничні литовські повіти й розпустили свої загони по всьому Поліссі. По обох берегах Дніпра оперували козацькі відділи сотників Подобайла, Гаркуші, Кривошапки та Бруяки. По закінченні першої війни з Польщею провадилися мирові переговори та спокою на литовському кордоні не було, а війна перенеслася у Білорусь. У жовтні полковник Максим Гладкий захопив Пинськ, полковник Соколовський заатакував литовські війська у Слуцьку, а Подобайло й Кривошапка захопили Гомель і Могилев на Дніпрі. Козацькі відділи стали продиратися до Минська і далі. Однак Радзивил ще все не спішився. Колиж після вибору короля становище Радзивила через його невтральність захиталося, — почали йому закидати нерозпорядність, в навіть змову з Хмельницьким, — Радзивил мусів поступовання змінити. До того сам король прохав його не губити Річи Посполитої. З наміром розпочати війну з козаками Радзивил вїхав з Варшави до армії і тут йому литовська армія піднесла першу приємну несподіванку — спалила й збурила Пинськ. Від Пинська Радзивил пішов на Турів, Петриків, Мозир до Дніпра. Огнем і мечем здавлював литовський гетьман всяку прояву непослуху по своїй дорозі. В листопаді обложив Мозир, занятий козаками під проводом полковника Михненка. Полковника Михненка стято пораненого, козаків вибито до ноги, а місто віддано на трьохдневний грабунок війську. Річиця сама прогнала козаків й прохала ласки у грізного князя.

(Дальше буде).

[10] Після скінчення Падуанського університету у цій академії вчився полковник Корсунський, Станислав Мрозовицький (Морозенко), що згинув під Збаражем 28. липня 1649 р.

[11] Кн. Радзивил написав „Обовязки стражиме", що впродовж кількох соток літ, аж до часів Наполеона, був правильником европейських армій.

До Делеґатів

НА ДРУГИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНЦІВ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА., В ДНЯХ 22 і 23 СІЧНЯ 1944

Отсим подаємо до відома всім заінтересованим, що:

1) Делеґати на Другий Конґрес, які вже зголошені до секретаря Українського Конґресового Комітету, одержать **картки вступу** перед 15. січня ц. р.

2) До всіх зголошених уже делеґатів висилаємо ще окремі квестіонарі, які належить негайно виповнити й прислати назад до секретаря У. К. К. В цім квестіонарі делеґати зволять подати, чи візьмуть участь в спільнім обіді в готелі, чи візьмуть участь у спільній вечері в Українській Салі та чи замовляють собі кімнату в готелі на нічліг з суботи на неділю. Просимо виповнити цей квестіонар і негайно прислати назад, бо як відомо, місце в готелі дуже трудно дістати.

3) Делеґати зволять уложити свою подорож так, щоб у **суботу, 22. січня, в годині 9. рано вже всі були на місці.** Стріча для всіх в готелі Бенджемин Френклин, на розі 9-ої і Чеснат улиць. В готелі **буде урядувати комітет від год. 7-ої рано** і буде реґіструвати делеґатів. Хто приїде вже в пятницю вечером чи ніччю, то нехай теж удасться до Бенджемин Френклин готелю, а там ним заопікуються.

4) З огляду на те, що деякі товариства питали, чи моглиб ще зголосити своїх делеґатів в січні, бо в грудні не могли, **продовжаємо речинець зголошування делеґатів до 15. січня,** але тільки на квестіонарах, згаданих вище. Ці квестіонарі ми вислали до парохій і товариств, яких адреси ми мали, й просимо їх використати. Зголошення делеґата мусить бути в наших руках не пізніше як 15-го січня, щоб ми могли вислати зголошеному картку вступу.

Оце, що тепер найважніше. Слідіть за дальшими звідомленнями в пресі.

В справах участи в Конґресі проситься писати на адресу:

BOHDAN KATAMAY, Sec'y
Ukrainian Congress Committee
817 N. Franklin Street, Philadelphia, 23, Pa.

З Офісу Военних Інформацій у Вашинґтоні

Югославський фронт

По тритижневих великих боях з партизанами, німці мусіли признати, що югославський фронт є неменше важний як інші фронти. Недавно говорилося в комунікаті з Берліна, що там відбуваються „страшні бої". В той самий час Аліянти координують повітряні рейди й акцію морської фльоти з діяльністю югославської визвольної армії і доставляють їм воєнних припасів. Крім того проголошено з Каїро, що між представниками головного команданта югославської армії, генерала Осипа (Тіта) Броза і командою анґльо-американських збройних сил, відбулася в Александрії конференція в справі тіснішої співпраці.

Минулого тижня Югославська Визвольна Армія звела з націстами бої за ті місця, в яких Аліянти малиб зробити інвазію Европи. Вислід боїв вийшов в користь партизан.

Головні бої відбулися в Східній Боснії. Німці напали партизан такою великою силою, що це дійсно виглядало на великий фронт. Німці кинули там шість дивізій війська, з танками і моторизованою піхотою, напали партизан з чотирьох сторін. В тій части Югославії партизани пакостили німцям в той спосіб, що розривали бічну залізну дорогу, яка йде від Адріятського побережжа через Мостар і Сараєво до головної лінії Білгород-Ніш.

Щоби знищити партизанські твердині в середині краю, німці нападали партизан з Сараєва на полудневім заході, з Тузли на півночі і з Зворніка й Сербії через ріку Дріну — на сході.

Німці здається хотіли цим роздвоїти партизанські сили так, щоби часть осталася в Боснії, а друга часть в Сербії. Вони зробили сильний наступ і дещо партизан відкинули, але сами понесли дуже великі втрати. Пізніше партизани зібралися й заатакували німців. Частини шіснадцятої магометанської пригади напали в Кладаню на німецькі війська і, патизани впевняють, що в тім секторі ворог був відкинений і розбитий. Кладани находяться тридцять пять миль на північний схід від Сараєва.

Шість німецьких дивізій в тім секторі — це тільки частина німецьких сил на югославському фронті. В Каїро обрахували, що німці мають в Югославії від 14 до 20 дивізій свого війська. Крім того мають ще неозначене число військ своїх сателітів. Сили визвольної югославської армії числять тепер на 30 дивізій.

Обидві воюючі сторони в Югославії вживають в боях великого числа військ, але тому, що партизани тримаються своєї власної тактики боротьби і тому, що не все є куди розігнатися, німці розбили такі свої ударні дивізії як дивізія князя Юґена і 116 дивізія гірської кавалерії на маленькі військові формації, щоби в цей спосіб протиставити опір партизанам. Тому, що німці так зробили, це дає їм нагоду послуговатись більш офективно танками й аеропланами.

В цім випадку націсти краще стоять як партизани, але партизанам помагають Аліянти. Помагають в той спосіб, що в порозумінню з ними роблять на ворога повітряні рейди і доставляють партизанам воєнних припасів. Діється це здовж побережжа Адріятського моря. Аліянтська повітряна сила бомбардувала з летунських майданів в Італії ворожі склади амуніції і концентраційні військові пункти. Завдяки цій допомозі партизани перемогли націстів під важним далматійським портовим містом Зарою і відбили від них островець Уляно, що лежить напроти Зари. Аліянтська повітряна сила бамбардувала в минувшім тижни сусідний острів Пасвман. Всі ці напади й поміч йшла в спілці й порозумінню з воєнними аліянтськими силами по другім боці Адріятику, в Італії.

Покарання военних злочинців

В Харкові повішено трьох німецьких офіцирів і совєтського зрадника. Повішено за те, бо вони признались, що брали участь в масових убивствах і переслідуванню населення в Харківському районі. Це був перший прилюдний суд і виконання присуду на німцями, яких обвинувачено, що по звірськи обходилися з людьми.

Цей суд має велике значіння. Він показує, що хто позволяє собі ломати засади міжнародного права, то хай знає, що він буде за це відповідати. Що більше. Цей суд звертає увагу на друге питання, що відноситься до кожної людини, бо те, що німці робили, не є тільки військовою, а загально людською справою.

Багато людей в Німеччині ще не здає собі справи, що теперішна війна є цілком інакша, як були всі попередні війни. Інакша тому, що в першу чергу її ведуть націсти, а що вони ведуть її на свій власний лад. А треба знати, що вони почали цю **війну таки в Німеччині.**

Дотепер ще ніхто точно не знає, яке велике число німців націсти вигубили в своїх концентраційних таборах. Про це довідаємося доперва тоді, як війна скінчиться. Але більшість німців знає, що націсти робили з жидами, бо це ділялося на їх очах. І як вони всього не знають, то всежтаки мали нагоду придивитися дикунським вчинкам своїх націстів. А не треба забувати, що вони в такий самий спосіб ведуть війну.

Давніше ніхто не чув, аби німецькі вояки розстрілювали тисячі невинних закладників. Не було цього ні у війні 1914-1918 років, ні в тій, що велася в 1870-1871 роках. Нема ніде записано, аби німецькі вояки й офіцири вбивали, розстрілювали й голодом винищували старців, жінок і дітей тільки тому, що вони належали до іншої раси чи національности.

А націсти якраз це роблять.

Тому власне вони настроїли ворожо проти себе цілий культурний світ. А як кілька тижнів тому три великі потуги — Велика Британія, Совєтський Союз і Злучені Держави Америки — видали заяву, що ні один воєнний злочинець не втече від заслуженої кари, то цілий світ сказав: правильно.

Розуміється, що націсти були дуже невдолені з такої заяви. Вони знають якої пакости людям наробили. Тому власне вони не мали відваги передати зміст Московської декларації до відома німецького народу. Навпаки, націсти нарочно говорять німцям неправду, що кожного з них трактуватимуть як воєнного злочинця.

Але це неправда!

Московську заяву не видано на пострах. Вона тільки перестерігає — перестерігає кожного чесного німця: „Не співпрацюйте з націстами. Не дозвольте на те, аби націсти примушували вас робити такі річи, яких ви самі не робилиб".

Декларація, яку націсти не оприлюднили, а навпаки, закрили перед німецьким народом, кінчиться такими словами: „Всі ті, які ще не закровавили своїх рук невинною кровю — повинні стерегтись, бо інакше вони також можуть бути зачислені до винних, а тоді три Зєднані Держави підуть за ними в найдальші сторони світа, найдуть їх і віддадуть в руки обвинувачуючих, щоби перевести над ними справедливий суд".

Так, щоби перевести над ними справедливий суд. Це зовсім не звучить як погроза пімсти. Провідники Протестантської Церкви в Норвеґії — яка находиться в націстівськім ярмі вже більш як три роки — застановлялися над цею справою і прийшли до такого заключення:

„Насамперед хочемо сказати, що Церква ніколи не повинна закривати очей на несправедливість.

„Для Церкви є дуже важно, щоб відповідальні за несправедливість люди були покарані. Це не є пімста, а навпаки — цього вимагає Господня справедливість.

„Розуміється, що ліпше булоб сказати: Ми вже мали досить смертних кар і тюрем; робім все по стародавньому і тішмося свободою без псування її гіркою медициною справедливости. Але якби ми так зробили, то миб ніколи не визбулись того, що було; тоді наше життя не булоб основане на праві і справедливости, але на бездільности і вигодах.

„Якби винних не покарано, то віра народу в право і справедливість булаб підірвана на кілька поколінь.

„Як скінчиться війна, то Норвезька Церква негайно видасть до народу відозву, в якій промовить не тільки до народу, але й до влади: вимірюйте справедливу кару так, як право каже; Церква не хоче пімсти над ніким — вона домагається справедливости".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

(Докінчення зо сторони 2-гої)

з деяким життєвим досвідом остерегти американсько-українську громаду перед тою акцією руїнників. Ворогови потрібно, щоб між американськими українцями панувала сонність ще рік, ще два. Треба, щоб вони не виявляли себе американськими патріотами, та щоб не підносили голосу в обороні України, поки вона не опиниться у новій неволі на нові століття.

Порівнайте тепер це, що пише від кількох місяців комуністична ґазета друкована українськими літерами про зїзд, про його ініціяторів, з тим, що нашіптують декому темні типи на ухо, а самі побачите, що це до одного слова давня чорна робота, давні клевети. Тому від ворога вчіться пізнавати, хто друг, а хто ворог американських українців.

AMERICAN RED CROSS +

МИСТЕЦТВО І РЕМІСНИЦТВО В ШПИТАЛЯХ.

До різних родів праці, які Червоний Хрест добровільно уділює збройним частинам, прибавлено ще одну: злаштовання різного роду курсів в шпиталях для видужуючих ранених і хорих, курсів мистецтва і ремісництва. Це навчання не треба змішувати з терапією, яка провадиться під доглядом досвідчених лікарів. Для навчання на тих курсах Червоний Хрест притягає досвідчені мистецькі та ремісничі сили з місцевої громади. Ті курси дають технічне знання видужуючим і хорим у вільні хвилини, ніби для розваги.

Започаткована рік тому в кількох великих шпиталях, ця праця позначилась таким успіхом, що тепер вводиться її в усіх шпиталях, де лиш заряд виявить до того охоту. В кожному шпиталю програми курсів випрацьовуються спільно з медичним персоналом, притягаючи до того місцеві таланти.

На курсах вчать, як оправляти книжки, малювати, рисувати, різьбити, ліпити (скульптура), робити написи для реклям, працювати зі шкірою, металем, деревом, глиною, ткати, робити килими і тому подібне. На чолі кожного курсу стоїть досвідчений фахівець. Хорі найбільше люблять виробляти маленькі моделі пароплавів і літаків, різні шкіряні, деревляні та глиняні вироби. Багато з них люблять також робити військові і морські відзнаки. Вони їх тчуть з мотузків, вирізують з дерева, виліплюють з глини, вишивають та малюють.

Цим новим родом добровільної праці займаються відділи мистецтва й ремісництва при Шпитальному і Розваговому Корпусі Червоного Хреста. Членами тих відділів є фахівці по своїх спеціяльностях. З добрих взірців та досконалого виконання вояки пізнають користь, як культурну, так і матеріяльну, яку ручна праця може їм дати в їх майбутньому житті.

З практики вже досягнуто великих наслідків. Чимало досвідчених артистів, фахових ремісників віддали цій праці Червоного Хреста своє знання, досвід, час. Успіх в цій новій праці не раз залежить від того, чи має місцева громада відповідних інструкторів. За дуже малими винятками, вони скрізь є. Майже в кождій громаді знайдуться мистецькі та ремісничі сили, які з великою охотою зголошуються до Червоного Хреста, щоб помогти нашим раненим та хорим борцям, потерпівшим в боях з ворогами.

З МУЗИКИ

ДО КОНЦЕРТУ ОЛЬГИ ЛЕПКОВОЇ.

Дуже мало є наших українських професійних співаків в Америці: їх можна порахувати на пальцях. Так само незвичайно рідким явищем є концерти, які дають ці професійні співаки: десь часом раз на рік, або й ще рідше. Є в нас такі „чисто музичні" концерти, коли один артист виповнює сам цілу програму. В останніх пяти роках у Ню Йорку того роду імпрезами були концерти українських артистів Михайла Голинського, Марії Сокіл, Любки Колесси, Романа Придаткевича, Павла Печеніги-Углицького — та може ще один-два — й це все. Отже кожній концерт українського професійного артиста є справжньою подією в нашому культурному житті, подією, якої вагу наші громадяни повинні розуміти й оцінити. І тому кожній такий концерт наше громадянство повинно вповні підтримувати, заповнюючи концертову салю по береги. Адже тоді — це одинока нагода зрозуміти ріжницю поміж професійним артистом, обдарованим талановм і потрібними в його ділянці засобами, який довгі роки свого життя присвятив науці свого артистичного звання й праці в цій ділянці, а дилетантом - аматором, котрий на жаль, все ще у великій більшости в програмах наших концертів і часто-густо нижче всякого рівня, так і у виконанні як у виборі програми.

Такою рідкою нагодою почути концерт професійного артиста - співака, концерт з ріжноманітною програмою, — як її складається при нагоді такого „власного" концерту скрізь у світі — буде виступ п. Ольги Лепкової в Times Hall (240 West 44 Street) у Ню Йорку. Ольга Лепкова вже добре відома нашій публиці, отже лише для пригадки згадаю, що вона кінчила музично-співочі студії в Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові, опісля продовжувала їх у Відні та перд війною почала свої виступи на оперовій сцені у Львові. Приїхавши до Америки в р. 1939 п. Лепкова дала низку концертів у всіх більших містах як в Злучених Державах, так і в Канаді і скрізь ці концерти тішилися справжнім успіхом. Неменший успіх віднесла п. Лепкова і на сцені, виступивши в ролі Оксани — памятних виставах „Запорожця за Дунаєм" та „Катерини" в ролі матері — у Ню Йорку та інших містах перед двома роками.

У неділю 16. січня (8.30 ввечері) п. Ольга Лепкова влаштовує свій перший „власний" концерт у Ню Йорку, на Бродвею. В програмі цього вечора крім оперових арій і пісень із світового репертуару — таких композиторів, як Доніцетті, Шопен, Майербер, Реґер, Чайковський Рахманінов, Мусорґський і сучасних американських композиторів — є й низка українських пісень, а саме пісні Барвінського, Лисенка, Рудницького і Чигика. Концерт відбувається у заряді Concert Management Arthur Judson, Columbia Concerts, Inc. — отже дає запоруку, що буде знаменито зорганізований.

Йде тепер тільки про нашу українську публику, щоби вона своєю численною приявністю на концерті дала доказ зрозуміння ваги такого вечора і задемонструвала свою пошану для свого українського професійного артиста. Отже: хай на концерті п. Лепкової у неділю 16-го січня („Таймс Гол") не бракне ніодного любителя музики й співу й нікого, хто зачисляє себе до культурних людей!

Антін Рудницький.

Що писала „Свобода" тому 30 років?

8. січня, 1914.

З НАГОДИ НОВОГО РОКУ

...Лишається нам одинока річ, на яку можемо покладатися щиро і сміло, яка нас ніколи не заведе, ніколи не ошукає. Ця річ — це праця. Вже кому, як кому, а нам, українцям, тої праці якнайбільше потрібно. Нам треба багато працювати фізично і духово, щоб дігнати інші, щасливіші від нас народи...

ОТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ В ГАЛИЧИНІ.

Дня 13. грудня 1913. р. відбулося у Львові торжественне відкриття Національного Музею в будинку при вул. Мохнацького. Саля виповнилася по береги запрошеними гістьми. Явилися відпоручники українських товариств та інституцій, єпископи, посли і багато інших громадян. Прибув теж намісник Галичини Коритковскі, маршалок сойму Ґолуховскі й інші. Були теж і поляки, що нтеіресуються культурним життям українського народу, як літерат Л. Кульчицкі, маляр Обст, різьбар д-р Баронч, архівар д-р Чоловскі й ін. З нагоди відкриття музею виголосив одногодинну промову фундатор музею, митрополит Шептицький.

СЛОВЯНСЬКИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ДІМ В НЮ ЙОРКУ

Під ч. 436 Вест 23. вул. в Ню Йорку відкрито Славонік Іміґрант Сосайті — Словянський Іміґраційним Дім. Товариство є дуже солідне, обслуга чесна. На підставі ухвали конвенції Українського Народного Союзу в Бофало Союз приступив у члени дому з вкладкою $500.00. Директором на 1914. р. з рамени Союзу є С. Ядловський, його зантупником М. Угорчак.

ЛЮДОЇДИ В УКРАЇНІ В СТАРОВИНУ.

У статті „Нариси стародавної культури" пише М. З.: „В наших українських казках часто читається про страшних людоїдів-песиголовців. Тепер ми вважаємо їх казками, тобто вигадками, а в ті давні часи їх вважали правдою. Про людоїдів у казках оповідається тому, що в давні часи справді жили людоїди на Україні. Це було ще в тих часах, коли люди жили по дикому.

ОГОЛОШЕННЯ РУСЬКОЇ СПІЛКИ З ЙОНКЕРС.

Річний мітинг Руської Народної Спілки в Йонкерс, Н. Й., відбудеться в понеділок 12. січня 1914. в год. 8 ввечір. Буде вибір нових директорів. За уряд: Стефан Радко, предс., Діонисій Мерена, секр., Іван Спяк, кас.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

о. Петро Білон, Клівленд, О., $5.00 ;(Дай Боже, щоб „Свобода" приєднала до себе всіх наших українців"). Юрій Небор з відділу 176 У. Н. С. в Шікаґо, Ілл., $5.00, І. Задорожний, Нюарк, Н. Дж., $1.00, Олена Придун, Ансонія, Конн., $3.00; Марія Ходак, Рачестер, Н. Й. $1.00; Петро Мельник і інж. Степан Цимбала з 204 від. У. Н. С. в Ню Йорку по $1.00; Тов. Вільні Козаки, від. 116 У. Н. С. в Трентон, Н. Дж. $5.00; Павло Стадник, секр. $2.00. разом $7.00. На зібранню бр. св. о. Миколая, від. 293. на Савт Бруклині, Н. Й., 25. грудня 1943 зложили по $1.00: Анна Томашевська, Максим Рибак, Григорій Пилипяк, Андрій Данильчук, Іван Ластовецький, Марія Демидчук, Василь Чопайдало, разом $7.00.

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: Як складають Ювилейний Дар Свободі?).

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У ч. 244. „Свободи" з 16. грудня 1943. було поміщене, що Анна Орляк, чл. тов. Дм. Вітовського з Френкфорду, Філядельфія, зложила ще окремо на Ювилейний Дар" $3.60. Це помилка, бо ці гроші були призначені на передплату „Свободи".



НАБИЙ! СТРІЛЯЙ!—На італійському верху американські гармаші ладують моздір, з котрого стріляють на німців у долині. На задньому тлі сержант підносить руку, аби дати сигнал стріляти.

СУМ ЗАЛЯГАЄ НІМЕЧЧИНУ.

ЛОНДОН. — Німецька преса й радіо дають тепер образ одсого суму. Викликують його передовсім вісти з російського фронту, як також вісти з Балкану, як і сподівання аліянтської інвазії. Націстична пропаґанда старається впоїти в німців патріотизм очайдушними закликами, що наприклад ні один народ у світі не міг би видержати стільки, кільки видержали німці в битві за Сталінґрад.

Німецький уряд почав уже мобілізувати молодь до воєнної служби в краю.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА П...НИХ, ТРІВКИХ І СОЛ...ИХ ОСНОВАХ.

Біла королева пралісу

Довгий час кружляли по Полудневій Африці поголоски про те, що у глибині африканського суходолу панує над цілим племенем кафрів якась біла королева. Кафри називають її „Моджаджі". А що цієї білої королеви не міг ніхто донедавна побачити, рішився вкінці один шукач золота Петер Лянґдал вибратися — ще до цеї війни — на власну руку в розшуки таємничої королеви кафрів.

Даремні труди.

Ці розшуки не були такі легкі, якби воно здавалося. Кільканацять днів тривала подорож в околиці, в яких згідно з оповіданнями мала панувати „біла королева". Найбільшою перешкодою в тому, щоб щонебудь довідатися про білу жінку африканських пралісів були не трудноші дороги крізь непрохідні джунґлі та густі праліси, лиш дивна й таємнича мовчаливість кафрів, коли розмова сходила на тему білої жінки.

Одного разу Лянґдаль зайшов до начальника кафрів та при тому заявив, що мандрує у розшуках за золотом.

— Тут нема золота — відповів не дуже привітно кафр. При тому поспішно він додав, що кільканацять днів дороги відти є багаті жили золота і що він готов подати шукачеві точні вказівки. Лянґдаль зрозумів, що кафр його обманює. Тому він намагався переконати начальника кафрів, що він справді зацікавлений тільки золотом та негайно вибереться в дальшу дорогу. При тому просив він лиш гостини заки вимандрує зі села.

Подали муринське пиво й мурин станув мовчки при подорожникові, вижидаючи мабуть тієї хвилини, коли той піде в дальшу дорогу. Колиж Лянґдаль вже справді вибирався в дальшу дорогу, запитав він оттак собі, чи кафр не знає чогонебудь про білу жінку. На те кафр не відповів ні словечка, лиш мовчки відвернувся і щез у своїй хатині.

Молджаджі купається.

Кілька місяців пізніше, коли Лянґдаль вертаючися знову попав у ті околиці, станув перед маревом небезпеки, що загине в пустині без води. Останнє начиння з водою вже опорожнилося і Лянґдаль та його слуга шукали за якимнебудь джерелом. Уночі пустилися вони в напрямі ріки, яка повинна десь була в тій околиці находитися. В одному менті на краю ліса замайоріли дахи муринських хат. Десь недалеко мусіло бути теж джерело, або ріка.

Раптом Яків, прислужник шукача, натрапив на гурток жінок, які берегли якийсь одяг. Коли вони запримітили чужі постаті, почали проявляти велике занепокоєння та схвилювання і залякані збіглися в гурток. Коли Яків таки пустився у напрямі ріки, кинулися вони стримувати його силою.

— Ти не смієш підходити до ріки — крикнула одна з жінок. — Саме тепер купається Моджаджі.

Яків не відповів на те ні словечка, лиш оглянувся за своїм паном.

— В такім випадку заждемо — відповів Лянґдаль. Ця вістка його заскочила. Тоді жінки розпростерли велику шкіру леопарда й одна з них кинулася до ріки, мабуть, щоб повідомити про те королеву.

Королева приходить.

На нікого ще Лянґдаль так не ждав, як тепер. Голоси жінок стали дуже оживлені. У найближчій хвилині Моджаджі станула перед ним. Вона йшла з величю справжньої уродженої королеви. Її вогке волосся виблискувало. Лице в неї було таке, як в інших европейок, що довгий час перебувають під гарячими промінями підрівникового сонця. Гнучке тіло сповивала біла шкіра. Коли ця небудешна зява підійшла ближче, він почав їй пильно приглядатися. Лице мало наскрізь европейські риси. Її темні очі дивилися ясно й мудро перед себе, уста були може дрібку за широкі, зате зуби рівні й білі. Вона могла мати 30 або 35 літ і при тому була типом жінки, на якім не слідно зовсім знаку часу. Заки вона промовила слово, сіла на шкірі леопарда й віддала свою особу дбайлитим рукам муринок, які стали приглядатися чужинцеві. Вкінці дала знак рукою і її служанки відступили на кільканацять кроків узад. Вона хотіла імовірно з білим мужчиною сама говорити й тому він підступив до неї.

Спершу він заговорив до неї по англійськи, королева похитала з усмішкою головою. Тоді Лянґдаль заговорив до неї мовою туземців і вона давала на кожний запит ввічливу відповідь. Мандрівник немало при тому здивувався, як вона знаменито опанувала горляні та шелестівкові звуки муринської мови.

Не знала нічого про широкий світ.

Підчас цілої розмови виявляла королева велике зацікавлення й засипувала білого питаннями. Вона не знала нічого про широкий світ поза межами свого королівства й не мала найменшої охоти змінити свою долю. Лянґдаль хотів щось більше довідатися про цю таємничу жінку, але вона або не хотіла, або не вміла на його запити відповісти.

Над кафрами панувала вона при допомозі прибічної ради старших, одначе подорожник набрав при тім переконання, що справжньою й неподільною володаркою є таки вона сама. Про її походження ніхто нічого їй не оповідав. Ясну барву свого лиця приписувала вона примхам природи. До своїх послуг мала вона гурток служанок та приятельок одночасно. Її підчинені можуть її лиш при винятокових нагодах побачити. Лянґдаль запитав, чи вона заміжна.

— Ні, я незаміжня — в тому менті білому мужчині здавалося, що її очі потемніли. — Одного дня вони знайдуть мені мужа з барвою мого лиця. Таке вони мені прирекли й я цим дуже тішуся й чекаю тієї пори зі справжньою радістю.

Відтак муринська королева встала, обвинулася щільніше своїм накривалом, кивнула на служанок та усміхаючися покинула гостя.

Підчас розмови Яків наповнив боклаги водою й тепер оба йшли у відповідній віддалі за Моджаджі. Колиж вони дійшли до хат, вона щезла раптом зі своїми служанками. Подорожника прийняв начальник. Цим разом шукач золота не потребував негайно відїздити й залишився на ніч. Колиж відїздив із столиці білої королеви чорного люду, забрав зі собою шкіру леопарда... на згадку.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА.

З діяльности 388 відділу У. Н. Союзу.

Дня 2-го січня відбулися річні наради відділу 388 У. Н. Союзу, Тов. Запорозька Січ. Наради відчинив та програму перечитав предсідник Іван Гачак. Приступлено до звітів урядників, перечитано протоколи, фінансові приходи і розходи, та звіт контрольної комісії. Всі звіти принято з признанням для урядників: Івана Гачака, предсідника; Стефана Коваля, секретара; Івана Михальцевича, касієра; контрольора Михайла Тершавського та інших урядників. Спеціяльно дано признання секретареви Стефанові Кавалеві за його солідну та чесну працю.

По звітах приступлено до вибору нового уряду на рік 1944-тий. Для переведення вибору урядників та річного мітинґу вибрано о. Омеляна Мицика. Перш завсе запропоновано, щоб старий уряд полишився на наступний рік. Та урядники відказалися і тому приступлено до виборів. Після виборів урядниками обрано на рік 1944 таких членів: предсідник Стефан Коваль; містопредсідник Іван Гачак, секретар Іван Совінський; рекордовий секретар Василь Паньків, касієр Іван Михальцевич. Контрольна Комісія: Михайло Весоловський, Петро Огар, Григорій Лебішок; надзирателі хорих: Петро Гливяк, Петро Лемцьо, Ілія Соломчак. Представники до Українського Народного Дому: Іван Михальцевич, Семен Миштурак і Теофіль Урбан.

По виборі урядників приступлено до полагодження таких справ:

1) Український Конґрес. Реферували: Іван Михальцевич, Михайло Тершавський. Доклад на тему: Чому скликається Конґрес та його вартість під сучасну пору, виголосив о. Омелян Мицик. Цілий доклад можна поділити на три части: а) Допомога Американській вітчині в її воєнних зусиллях, а головно четверта воєнна позичка. б) Створення тіла, яке повинно слідкувати за ворожими наклепами на український нарід та його визвольні змагання, та виготовлення відповідного оборонного матеріялу в анґлійській мові. в) приготовання політичної програми та меморандумів, які мають бути доручені у відповідний час американському урядові та представникам демократичних держав, щоб допомогти українському народові здобути вільну державу.

2) 50-літній Ювилей У. Н. Союзу. Справу реферував о. Омелян Мицик та рівночасно предложив плян, як можна такий ювилей відсвяткувати гідно та з моральним і матеріяльним успіхами. Рішено в справі ювилею: а) Дати поклик до всіх урядників місцевих відділів У. Н. Союзу, щоб спільно подбали про гідне відсвяткування ювилею. б) Вибрано Стефана Коваля і Івана Совінського як урядників відділу, щоб особисто переговорили з урядниками інших відділів та вибрали Ювилейний Комітет, покликуючи до нього відповідних людей, які змоглиби доложити всіх старань для успішного переведення. в) рішено запросити одного з урядників Головного Уряду та визначних американських гостей. г) Програма ювилею має бути виготовлена так, щоб поширити імя У. Н. Союза між своїми і чужими та придбати нових членів у ювилейному році.

3) Рішено, що кожний член, який платить до місцевої каси мусить обовязково бути присутнім на похороні члена відділу, який також платив до до місцевої каси за життя. В противному разі рішено наложити кару в сумі $5.00.

4) Члени, які не платять повної вкладки до місцевої каси мають платити по 10 центів на відділові видатки та рівночасно не можуть користати з жадних відділових услуг, крім плачення місячної вкладки.

Наради перейшли з успіхом та ентузіязмом. Їх закрито молитвою.

Іван Совінський, секретар.

ЗМІНА СИСТЕМИ ЛІКАРСЬКИХ ОГЛЯДИН ДЛЯ ПОБОРОВИХ.

ВАШИНГТОН. — Управа армії та воєнної фльоти зарядила, щоб військові лікарі переводили безпосередно самі оглядини здоровля новопокликаних рекрутів найменше 21 днів заки вони мають ставитися до служби. Досі такі оглядини переводили поборові бюра, а це часто викликувало негодування та закиди сторонничости. Нову процедуру в цій справі проголосила головна кватира Поборової Комісії.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

По короткій і тяжкій недузі, бо був покалічений у фабриці при роботі, помер 28. грудня 1943 р. довголітній член відділу 122 У. Н. Союзу в Таотон, Масс.,

КОНДРАТ ЗАСЛАВСЬКИЙ.

Покійний вступив до У. Н. Союзу в грудні 1924 р. Полишив у смутку сиротами 6 дочок: Марію Розалію, Ольгу, Віру, Стефанію і Наталку. Покійний родився на Великій Україні в Київській губернії. — В. Й. П.!

Секретар.

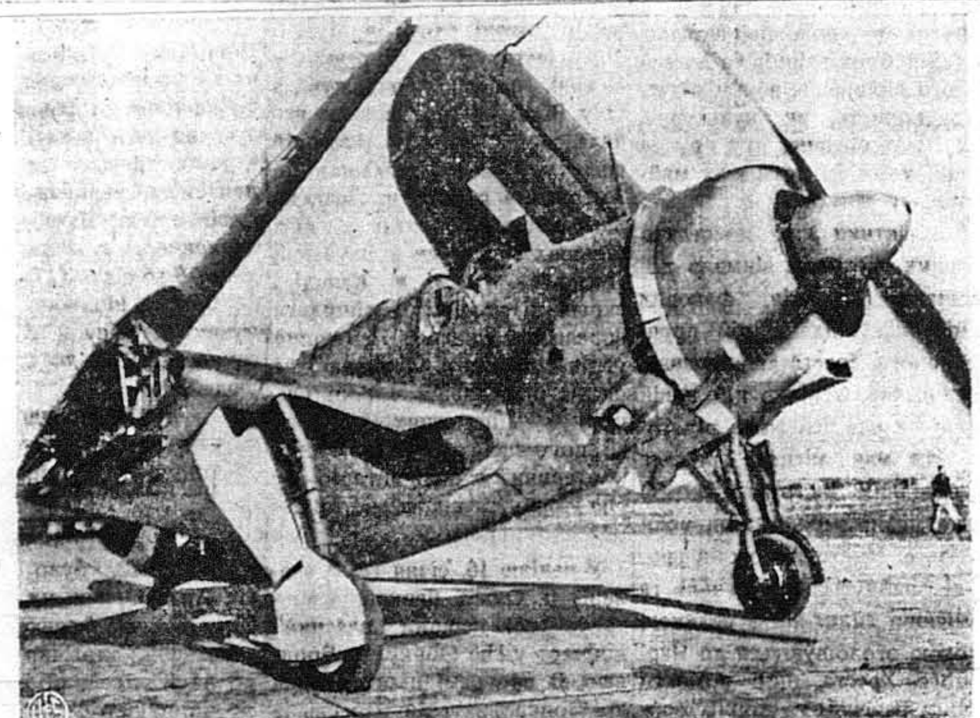


ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Уряд Тов. Зап. Січ, від. 3, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в четвер, 13. січня, в год. 7. ввечір, в залі церковній. Просимо всіх членів прийти. Буде справоздання касове за минулий рік і вибір уряду на цей рік. — М. Сухорський.

РАЧЕСТЕ, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться 13. січня, в Народнім Домі, 831 Джозеф Еве., в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. Контр. комісія здасть звіт за минулих 6 місяців. Уряд на 1944 рік є такий: М. Луцишин, гол.; І. Курний, заст.; В. Іванців, секр.; М. Юрків, заст.; В. Гнатків, кас.; О. Куций, заст.; Н. Кучмій, Т. Олексин, Т. Кучмій, контрольори; Я. Панчишин, П. Коковський, Т. Кравець, надз. хорих; М. Лапчак, Ю. Мацків, до прапорів; Н. Дорофей, П. Архитко, господарі; П. Ковтун, О. Луців, начальники стягу.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.



„ПЯСТУК ФЛЬОТИ".—Так виглядає „гелдайвер", нової системи бомбовик, що має свою базу на кораблі й має скорість боєвого літака. Ескадра таких літаків знищила два японські кораблі та завдала японцям поважний удар на Рабаулі. Його крила можуть складатися, як показує ілюстрація.

ТАРЗАН ч. 900. Машерують на смерть.



Як націсти підійшли до табору Тарзана на стільки, що почули бубни, їх схопив страх.

Двох звернулося до втечі, але один офіцир їх застрілив.

„Так належиться трусам", він заявив. „Тепер наперед. Чи боїтеся Тарзана й його шумовиння?"

Під залізною рукою дисципліни, бездушні вояки пішли маршом.